

Poštnina plačana v gotovini.

9

NARODNI

GOSPODAR

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Uredba o izplačevanju denarnih vlog, ki so bile vložene pred 7. septembrom 1939

Belgrad, 7. septembra. AA. Na podlagi § 113. fin. zak. za leto 1939/40 in na predlog ministra za trgovino in industrijo ter finančnega ministra je ministrski svet predpisal uredbo o izplačevanju vlog pri denarnih zavodi.

Čl. 1. Vse obveznosti, nastale iz pogodb in drugih pravnih poslov, ki imajo za predmet vlaganje denarja na štednjo v kakršni koli obliki, ostanejo v veljavi in se morajo izplačevati po predpisih nove uredbe, kakor tudi po dosedanjih pravilih, v kolikor ta uredba pravilnikov ne bi spremenila.

Čl. 2. Vloge na štednjo na knjižice in hranile vloge po tekočih računih se bodo izplačevale po tej lestvici:

- a) vsote do 5000 din, brez ozira na višino vlog, se bodo izplačevale brez odpovedi;
- b) vsote od 5000 do 20.000 din po enomesečnem odpovednem roku;
- c) vsote preko 20.000 do 50.000 din po dvomesečnem odpovednem roku;
- d) vsote nad 50.000 din po trimesečnem odpovednem roku.

Vsote, ki so odpovedane in ki ne bi

bile dvignjene ob poteku roka, ostanejo na razpolago vlagateljem.

Čl. 3. Terjatve po tekočih in drugih računih, katerih lastniki so protokolirane firme in gospodarstveniki, se bodo izplačevale brez odpovednih rokov, toda samo za stvarne potrebe. Glede stvarnih potreb se bosta sporazumela lastnik računa in dotični denarni zavod. V primeru sporov bo odločil minister za trgovino in industrijo preko svojih organov, a v banovini Hrvaški hrvaški ban.

Čl. 4. Terjatve po tekočih in drugih vlogah privatnih oseb, s katerimi se morajo izvršiti obveznosti za dovršitev že započelih gradenj, se izplačujejo brez odpovednega roka do zneska, ki je potreben za ureditev teh obveznosti. V primeru spora se bo uporabila določba prejšnjega člena.

Čl. 5. Omejitve, predvidene v uredbi, se ne nanašajo: na terjatve pri Narodni banki, na čekovne račune Poštne hranilnice; na tekoče račune pri Državni hipotekarni banki, na terjatve enega denarnega zavoda pri drugem denarnem zavodu, na terjatve zavarovalnih družb

pri denarnih zavodih zaradi izplačila elementarnih glavnic. Istočasno so izvzete terjatve javnih teles pri državnih denarnih zavodih in samoupravnih hranilnicah.

Čl. 6. Prenosi z enega računa na drugi račun pri istem zavodu se morejo izvršiti neomejeno, toda s tem prenosom ne more nihče pridobiti večje pravice kot jo je imel prvotni lastnik računa.

Čl. 7. Za zneske, položene v gotovini po 7. septembru 1959 se omejitve, predpisane po tej uredbi ne nanašajo.

Čl. 8. S predpisi te uredbe se ne spreminjajo pogoji za izplačilo starih vlog pri denarnih zavodih, ki uživajo državno zaščito po uredbi od 25. novembra 1954 s spremembami in dopolnili.

Čl. 9. Odgovorne upravitelje denarnih zavodov, ki se bodo pregrešili zoper predpise te uredbe, bo kaznoval minister za trgovino in industrijo z denarno kaznijo 5000 din, a zavodu more odvzeti pravico sprejemanja hranilnih vlog.

Čl. 10. Dokler je ta uredba v veljavi, so denarni zavodi dolžni mesečno pošiljati Narodni banki podrobne podatke, ki jih bo Narodna banka od njih zahtevala.

Čl. 11. Ta uredba stopi v veljavo takoj.

*

Izredne razmere na svetu so vznemirile denarni trg, zlasti vlagatelje. Marsikje se je začel naval na denarne zavode, ki je bil paničnega značaja. Izgledalo je, da hočejo vlagatelji brez misli na svojo škodo, brez misli na škodo celokupnega gospodarstva odnesti iz denarnih zavodov vse, kar se da. Izgledalo je, kakor da hočejo vlagatelji drugega prehiteti v misli, da bodo pač

le prvi še dobili denar iz denarnega zavoda, poznejši pa ne več.

V takih razmerah je bila res potrebna pametna odredba, da zbegane ljudi pomiri, bila je potrebna mirna roka, da ljudi vodi in varuje pred lastno pogoibo, v katero so šli kakor čreda, ki ne vidi prepada, proti kateremu drvi. Tako pametno odredbo, tako mirno roko naj predstavlja uredba o izplačevanju denarnih vlog, ki je stopila v veljavo 8. septembra in ki so jo objavili vsi listi in jo tudi mi prinašamo. Bistveni namen te uredbe je torej pomirjenje in red, zato da ne bi bilo panike in z njo združenega nereda in škode. Prvi dnevi že tudi kažejo, da je uredba svoj namen dosegla, ker se povsod opaža pomirjenje.

Uredba je dala vlagateljem neko sigurnost glede njihovega denarja, zlasti pa jih zagotovila, da ni treba med njimi tekme, kdo bo prvi denar dvignil, niti strahu, da bi poznejši nič več ne dobili. Nasprotno, uredba jim zagotovi, da jim je ves denar njihovih hranilnih vlog na razpolago in sicer takoj brez odpovedi do 5.000 din, po enomesečni odpovedi vsote do 20.000 din, po dvomesečni odpovedi vsote do 50.000 din in po trimesečni odpovedi vse vloge brez omejitve. Uredba celo predvideva hudo, da ne rečemo najtežjo kazen za denarne zavode, če se ne bi določil te uredbe strogo držali. Ta kazen je, da se jim odvzame pravica sprejemati hranilne vloge. Pod pretnjo take kazni je jasno, da bodo denarni zavodi napravili vse napore, da vlagateljem osvobodijo njihove hranilne vloge točno po lestvici in v rokih kakor zahteva člen 2. uredbe.

Pa tudi gospodarska podjetja imajo sigurnost, da ne bodo prišla v zadrego

in trpela škode, ker uredba varuje tudi njihove interese in jim stavi na svobodno razpolaganje s tekočega računa pri denarnem zavodu vse zneske, kolikor gredo za stvarne potrebe (člen 3).

Mnogi vlagatelji potrebujejo za jesen denar za nakup živil, za obleko, za knjige in šolske potrebščine. Vsem takim se torej ni treba bati za denar in jim ni treba dvigati več kakor je potrebno, ker bodo ostalo lahko dobili, kadar in kolikor jim bo potrebno.

Glede uredbe same pa za pojasnilo navajamo za naše posojilnice sledeče:

1. **Posojilnice pod zaščito** morajo vedeti, da ta uredba velja le za nove vloge, to je novo vloženi denar, ali za oni del starih vlog, ki je bil pred 7. septembrom na podlagi razporeda stavljen vlagateljem na razpolago, pa ga vlagatelji niso dvignili. Glede starih vlog velja slej ko prej uredba o zaščiti denarnih zavodov od 25. novembra 1954 (člen 8. uredbe).

2. **Lestvico** iz člena 2. je treba pravilno tolmačiti. Vlagatelj, ki je brez odpo-

vedi dvignil 5.000 din v smislu določila pod čl. 2 a), more odpovedati na enomesečni odpovedni rok le 15.000 din, **ker je 5.000 din že dvignil**. Vlagatelj, ki je na podlagi enomesečne odpovedi dvignil 20.000 din, pa more po preteku dvomesečnega odpovednega roka dvigniti le 30.000 din, ker je 20.000 din že prejel po določilu a) in b) člena 2.

3. Vlagatelj, ki je svojo vlogo vezal na odpovedni rok, ne dobi ničesar, dokler ni pravilno izvršil odpovedi in ni dogovorjeni odpovedni rok potekel. Tako tudi Zadržna zveza ne bo mogla staviti na razpolago posojilnicam naložb na njihovih vezanih računih, razen kolikor jih bodo posojilnice odpovedale in bo odpovedni rok potekel.

4. Lestvica iz člena 2. je precej visoka in res ne odgovarja višini hranilnih vlog, kakor so običajne pri posojilnicah, kjer prevladujejo le mali vlagatelji. Zveza je podvzela korake, da bi se v uredbi upoštevale tudi posebne razmere posojilnic, a ni uspela. Tako je obveljala ena in ista lestvica za banke in za posojilnice.

Dr. Joža Basaj:

Donosnost male kmetije le v zadržništvu

(Nadaljevanje.)

Ravno tako smo navajali zadržne elektrarne, ker na kmetih je zopet pomen elektrike večji za razsvetljava gospodarskih poslopij in za pogon strojev kakor za razsvetljava stanovanj. Nismo navedli zgoraj lesnih zadrug, katere so le 4 in hmeljarskih, kateri sta 2.

Vse zgoraj navedene vrste kmetijskih zadrug predstavljajo skupaj 445 zadrug z 69.795 člani. Število kreditnih

zadrug v obeh zvezah pa znaša 498 in imajo kreditne zadrug 147.698 članov. Iz te primerjave se vidi, da je število vseh vrst kmetijskih zadrug manjše od števila kreditnih zadrug in število članov kmetijskih zadrug pa za več kot 50% manjše od števila članov kreditnih zadrug. (Ti podatki se nanašajo na 31. XII. 1958 glede števila zadrug, na 31. XII. 1957 glede števila članov.)

11. Kako pa je z velikostjo kmetijskih zadrug? Res je njih število manjše kot število kreditnih zadrug; zato pa je mogoče njihovo področje in obseg njihovega poslovanja večji?

Ne bomo Vas tukaj dolgočasili še s številkami iz prometa in iz bilance kmetijskih zadrug. S tem bi predavanje postalo presuhoparno. Glede področja ali okoliša teh zadrug pa velja po večini to, kar je Reiffeisen zahteval za kmečke posojilnice, da morajo svoje poslovanje omejiti na področje ene fare ali ene občine, kvečjemu na nekaj sosednih občin ali sosednih fara, ki neposredno mejijo druga na drugo. To je tako zvano **načelo soseščine pri zadrugah**. Zadruga pomeni skupnost poslovanja. Zato pač član kmetovalec ne more biti preveč oddaljen od sedeža zadruge, ako hoče z zadrugo poslovati. Nemogoče je, da bi živinorejska zadruga s tako podrobnim delom kot je selekcija obsegala več kot eno občino, ker mora držati v evidenci in pregledovati živali v hlevih vseh članov in voditi trajno in natančno kontrolo nad tako zvanimi rodovniškimi živalmi, t. j. kravami, vpisanimi v rodovnik in nad njih potomstvom.

Ravno tako je nemogoče, da bi strojna zadruga šla preko gotovega okoliša. Strojni zadrugi so meje precej ozko odmerjene z delovno sposobnostjo (kapaciteto) kmetijskih strojev. Zadruga more imeti le toliko članov kmetovalcev, da more njena motorna mlatilnica v času mlačve vsem članom omlatiti njihovo žito. Če bi torej zadruga hotela imeti več članov, bi morala nabaviti pač še drugo garnituro strojev. V praksi pa je tako, da si kmetovalci ustanovijo še drugo strojno zadrugo.

Približno isto, kar smo navedli za živinorejske in strojne zadruge, velja tudi za nabavne in prodajne zadruge. Torej tudi za te velja načelo soseščine, da more zadruga uspešno delati le s člani manjšega okoliša.

Za mlekarske zadruge je sicer izkušnja pokazala, da se zadruga, osnovana za manjše področje ni mogla obdržati. Zakaj ne? Zato, ker iz manjšega okoliša ni mogla dobivati zadostne množine mleka, da bi se izplačala strojna predelava in bi se pokrivala režije. S tem pa nikakor še ni rečeno, da morejo te zadruge izhajati le na večjem področju. Mlekarske zadruge potrebujejo gotovo dnevno množino mleka, nekako 800—1000 litrov, da morejo v redu vršiti obratovanje in pokrivati režije. Pri tem pa je celo mnogo ugodneje, ako morejo to dnevno množino mleka zbrati z manjšega področja. Če so torej gotove mlekarske zadruge morale s poslovanjem prenehati, ni to zaradi premajhnega okoliša, ampak zaradi premajhne množine mleka v dotičnem okolišu. Zadruge so se pač ustanovile premalo premišljeno, ne da bi se bilo poprej ugotovilo, ali pridelujejo kmetje v njihovem okolišu zadostno dnevno množino mleka, da bi mogle zadruge nemoteno obratovati in pokrivati režije.

12. Razložili in dokazali ste nam, da je za večjo donosnost male kmetije potrebna združitev kmetov v kmetijske zadruge. Ali pa je z zadrugami poskrbljeno na eni strani za večjo donosnost, na drugi strani za večjo zaposlitev? Ali je potem postranska zaposlitev kmetove družine v domači ali hišni obrti nepotrebna?

Nikakor! Kmetijske zadruge pač dajo ugodnejši donos malim kmetijam. Zaposlitev kmeta in njegove družine v

kmečkem delu pa s tem ne zraste, nasprotno gotove kmetijske zadruge za poslitev celo očitno zmanjšujejo. Tako zlasti kmetijske strojne zadruge zmanjšajo zaposlitev s tem, ker uvajajo za kmečko delo kmetijske stroje. Vsled tega na mali kmetiji izhajajo z manj delovnimi dnevi ali celo z manj delovnimi silami. Osvobojeni delovni dnevi oziroma delovne moči so na razpolago za domače industrije, v letih po vojni zlasti veliko tudi za tovarne in za delo in zaslužek v mestu.

13. Povedali ste nam in dokazali s številkami, da se naš mali kmet še veliko premalo poslužuje ugodnosti, ki mu jih nudijo kmetijske zadruge. Kateri so pa vzroki tega pojava in kaj bi se dalo napraviti, da bi se v večji meri ustanovljale kmetijske zadruge in bi kmetje zaradi lastne koristi z njimi sodelovali?

Vzroki za neugodno stanje kmetijskega združništva so različni in naj v sledečem kratko navedem le najvažnejše. Prvi vzrok tega pojava je gotovo premajhna združna zavednost, ali bolje povedano, prevelika sebičnost. Znani individualizem našega kmeta, ki izbegava vsako skupnost v gospodarstvu zaradi podedovanega liberalnega načela: »Vsak zase«. Izbegava pa naš kmet skupnost zato, ker skupnosti ne zaupa. Tudi to njegovo miselnost potrjuje narodni pregovor: »V španoviji še pes pogine«.

Dasi zadruge med našimi kmeti delujejo že desetletja, vendar jih naš kmet tudi premalo pozna in ceni. Nekaj je na tem krivo dejstvo, da imamo premalo združne vzgoje pri mladini, v osnovni šoli premalo združne izobrazbe in premalo združne propa-

gande. Šola le v redkih primerih glede združništva vrši svojo dolžnost.

Nekaj krivde je pa tudi na tem, da mnoge kmetijske zadruge ne delajo tako, kakor bi bilo potrebno, nekatere so pa celo propadle in s tem postale za kmete svojega okoliša svarilni zgled, da se je pri takih poskusih bolje držati ob strani in previdno čakati, ali bo zadruga uspela ali ne.

Zelo tehten razlog je naposled dejstvo, da nam manjka sposobnih združnih delavcev, zlasti poslovodij v nabavnih in prodajnih zadrugah. Res, da imamo leto za letom združno šolo v Ljubljani. Toda od fantov, ki so šolo dovršili, mnogi le preradi iščejo potem kake službe v pisarni v mestu, namesto da bi ostali na kmetiji in posvetili pridobljeno znanje domačim kmetijskim zadrugam.

Nadaljnji razlog je še ta, da vodstvo kmetijskih zadrug, posebno nabavnih in prodajnih ni tako preprosto kakor je vodstvo kreditnih zadrug. Pri nabavnih in prodajnih zadrugah je treba večje gibčnosti in pa trgovskega znanja. Žalibog se pa potem navadno zgodi tako, da tisti, ki ima potrebno gibčnost in trgovsko znanje, zadrugo vodi tako, da zadruga propada ali mora likvidirati, on si pa na istem mestu ustanovi svojo privatno trgovino, ki dobro uspeva, dočim zadruga ni mogla uspevati.

In še zadnji zelo tehtni razlog je tale: dasi že dolgo obstoji pri nas kmetijsko združništvo, vendar še nismo uspeli, da za to kmetijsko združništvo organiziramo dobro blagovno centralo s strumno disciplino in povezanostjo blagovnih zadrug napram blagovni centrali, da bi bile blagovne zadruge s svojo centralo tako povezane kakor so

kreditne zadruga s svojo zadružno zvezo. Ne moremo preiskovati, kje je tu krivda. Ugotovimo le dejstvo, ki ga nihče ne more tajiti.

14. Navedli ste stanje našega kmetijskega združništva, ki ni zadovoljilo in navedli ste nekaj vzrokov za nezadovoljivo stanje naših kmetijskih zadrug. Pokažite nam še pot k izboljšanju!

Hoditi moramo pot skupnosti in če vidimo ovire za razvoj kmetijskega združništva, jih moramo odstraniti. Če se naš kmet še drži prepogosto liberalnega načela »Vsak zase«, ga moramo z zadružno izobrazbo in zadružno propagando preobraziti v družabnega človeka, ki bo znal ceniti geslo zadružne solidarnosti »Vsi za enega, eden za vse«. Z zadružno vzgojo bomo morali začeti zgodaj že pri šolski mladini v osnovni šoli. Četudi hočemo pospeševati ustanavljanje kmetijskih zadrug, bomo vendar postopali pri ustanavljanju z vso previdnostjo v zavesti, kako velika škoda je za ugled in zaupanje v zadružništvo, ako nepremišljeno ustanov-

ljena zadruga propade ali likvidira. Zadružne šole imamo sedaj I. in II. letnik, namenjena je kmečkim sinovom, ki imajo namen ostati doma na posestvu, da sodelujejo in pomagajo pri vodstvu domačih kmetijskih zadrug. Pri sprejemanju v zadružno šolo bo treba na to bolj strogo gledati. In tudi z organizacijo nove blagovne centrale, ki bo nudila res vodstvo in pomoč blagovnim zadrugam, smo tudi že začeli. Treba je le, da tudi obstoječe blagovne zadruga spoznajo, da brez njihovega sodelovanja, brez stroge zadružne discipline močna blagovna centrala ni mogoča.

Vzor pri tem delu nam bo pa kreditno združništvo, ki stoji tako visoko po številu svojih zadrug, po številu članov in po visokih številkah zbranih kmečkih prihrankov. Kar smo dosegli s kreditnim združništvom, isto moramo doseči v naslednjih desetletjih z našimi kmetijskimi zadrugami, potem bo pa za donosnost naše male kmetije mnogo boljše poskrbljeno, kot je danes.

Dr. Branko Jan:

Položaj kmeta v Švici in pri nas

Kadar se razpravlja o agrarnih vprašanjih, se kaj rado zgodi, da se navaja kot klasična dežela urejenih gospodarskih, predvsem agrarnih razmer, Švica. Ona se navaja navadno kot primer, kako je treba kmetijsko politiko voditi, da se kmetu pomaga. Kakor je to na eni strani hvalevredno, da izkušnje, ki jih dobimo drugod, s pridom uporabimo doma, tako je na drugi strani švicarske kmetijske razmere nemogoče presaditi na slovenska tla.

Ustroj prebivalstva

je pri nas povsem različen od onega v Švici. Pri nas je 60.5% vsega prebivalstva kmetov. V Švici znaša ta odstotek 21.4%; 45.6% pa je v Švici takega prebivalstva, ki je pridobiten v industriji in v obrti. Švica je torej izrazito industrijska država, vsled česar so tudi problemi in vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi s kmetijstvom povsem drugi, kakor pa pri nas. Že samo dejstvo, da se bavi 78.6% prebivalstva z izvenkmetij-

skimi poklici, da slutiti o močnem notranjem trgu, ki povprašuje za kmetijskimi produkti. Predvsem je torej rešeno eno vprašanje, vprašanje namreč, kam s kmetijskimi pridelki.

Tudi se nam nudi drugačna slika, ako pogledamo, kako je prebivalstvo naseljeno pri nas in kako v Švici. Pri nas nimamo naselij, ki bi imela več kakor 100.000 prebivalcev. Saj šteje Ljubljana kot največje slovensko mesto nekaj nad 80.000 duš. V Švici pa živi 15,5% prebivalstva v naseljih s sto tisoč prebivalci, a 69,6% v naseljih s pod 10.000 prebivalci. Pri nas pa živi 91% prebivalstva v naseljih, ki štejejo manj kakor 10.000 prebivalcev.

Velika naselja predstavljajo močne konzumne centre, ki omogočujejo hitro vnovčevanje produktov. Na drugi strani povedo te številke, da švicarska industrija ni osredotočena na maloštevilnih mestih, temveč da je enakomerno razdeljena tudi na deželo. Ta industrija »na vasi« pa omogoča pravilno usmeritev »bega« delovnih moči s kmetije v industrijo.

Švicarski kmet ima torej to prednost, da je številčno slabši kakor slovenski, da ima na razpolago močne industrijske centre, ki skrbijo za hitro vnovčevanje produkta, ter da je s tem navezan predvsem na notranji trg.

Če hočemo pravilno spoznati položaj kmeta v Švici in pri nas, je potrebno tudi, da vidimo, kakšen je

ustroj kmetijstva.

Predvsem je važno ugotoviti dejstvo, da je v Sloveniji 41,5% vse površine gozda, a v Švici samo 28%. Dalje, razpolaga v Sloveniji 154 tisoč kmetijskih gospodarstev s 65200 km² produktivne

zemlje, a v Švici ima 238.000 gospodarstev 22 tisoč km² take zemlje. Razmerje gospodarstev je torej kakor 1 : 1,5, razmerje produktivne zemlje pa kakor 1 : 3,5. Ti dve številki pa dokazujeta, da je povprečna švicarska kmetija večja kakor povprečna slovenska kmetija. Leta obsega pri nas 8,5 ha, v Švici pa 9,2 ha. Res pa je na drugi strani, da se nahaja v sklopu povprečne kmetije v Sloveniji 1,9 ha orne zemlje, v sklopu one v Švici pa 1,25 ha.

Poslednja primerjava pa kaže na to, da je švicarska kmetija usmerjena na travniško gospodarstvo (Graswirtschaft). Da je temu res tako, dokazuje ne samo bežen pogled skozi okno vlaka, temveč tudi pogled na številke, ki so navedene na drugem mestu.

Na splošno je švicarska kmetija preveč enostransko usmerjena. Vse tišči v mlekarstvo. Tega se zavedajo tudi odgovorni činitelji, ki propagirajo prehod od travništva na poljsko gospodarstvo, da bi s tem razbremenili izvoz mlekarških produktov in poživali notranji žitni trg.

Presenetljivi rezultati pa se pokažejo, če primerjamo

gostoto kmečkega prebivalstva.

Na 100 ha produktivne zemlje pride pri nas 55 kmetov, v Švici pa samo 18, ali dvakrat manj kakor pri nas. Slovenija je v primeri z vso državo zaradi hribovitega značaja in obilice gozdov v toliko na slabšem, da pride v vsej državi samo 35 kmetov na 100 ha produktivne zemlje. Slovenska zemlja je prenaseljena.

Poglejmo še, s kakšnimi delovnimi silami razpolagata švicarski in slovenski kmet. 100 švicarskih kmetov razpo-

laga s 35 konji, 100 slovenskih pa samo s 14. Govedi ima 100 švicarskih kmetov 425, a 100 slovenskih kmetov 100 glav. Poslednja številka kaže, da so trditve glede mlekarkega značaja švicarske kmetije pravilne.

Švicarski kmet ima torej živalskih delovnih sil v zadostni meri na razpolago in zato se ni čuditi, če more svojo produkcijo intenzificirati. Pri nas bi torej morala biti racionalizirana in intenzificirana predvsem živinoreja, da bi k splošni intenzifikaciji poljedelstva sploh mogli pristopiti.

Kljub dejstvu, da je švicarska kmetija usmerjena na mlekarstvo, da so klimatične razmere v primeri s klimatičnimi razmerami v Sloveniji mnogo slabše je

donosnost pšenice, koruze in krompirja na hektar

mного večja kakor pri nas:

	v Sloveniji na 1 ha v q	v Švici na 1 ha v q
pšenica	8,5	23,5
koruza	12,8	30,5
krompir	31,3	179,6

Pri donosnosti zaostajamo torej za Švico pri pšenici skoraj dvakrat, pri koruzi 1,5 krat in pri krompirju pa kar za dva in pol krat.

Iz ustroja prebivalstva, njegove porazdelitve na mesta in vasi, je nujno, da Švica svojo kmetijsko proizvodnjo intenzificira, t. j., da vtakne v zemljo čim več kapitala in dela, da more zemlja čim več donášati. Tista meja, ko se nadaljnje angažiranje kapitala in dela ne rentira več, v Švici po mnenju kmetijskih strokovnjakov še daleč ni dosežena.

Toda kljub ugodnostim, ki jih švi-

carski kmet uživa glede na svoj položaj v ustroju prebivalstva, je bilo izraženo mnenje, »da mora švicarski kmet bolj, kakor kateri koli drugi gospodar v drugi poklicni skupini, racionalno in silno štedljivo gospodariti, če hoče svoj eksistenčni boj vzdržati z uspehom za daljšo dobo« (dr. L. Müller). Če Švica pri danih pogojih s položajem svojega kmeta še ni zadovoljna, kaj naj potem rečemo mi?

V Švici je torej vprašanje povsem drugo kakor pri nas. Tam je vprašanje v tem, kako kmetijsko proizvodnjo intenzificirati, kako uspeti, da bo zemlja še več proizvajala. To vprašanje je za Švico velikega pomena, ker mora velik del življenjskih potrebščin uvoziti. Od celotnega švicarskega uvoza oz. izvoza odpade

	na	uvoz	izvoz
življenjske potrebščine		29,4%	9,6%
surovine		34,7%	7,1%
gotovi izdelki		35,9%	83,5%

Vidimo torej, da od celotnega uvoza odpade največ na življenjske potrebščine in surovine (64%). Od vsega izvoza pa zavzema izvoz gotovih izdelkov visoko nad tri četrtine (83%).

Za nas Slovence je vprašanje povsem drugo. Manjka nam močan notranji trg, dasi smo glede tega mnogo na boljšem, kakor če gledamo na ostale dele države. Mi moramo svoje kmetijske pridelke izvažati. Mi smo v veliko večji meri odvisni od položaja — političnega in gospodarskega — v zamejstvu, kakor pa kmet one države, ki ima močan notranji trg.

Zaradi tega, zaradi dobrega ali slabega vremena v zamejstvu, mi ne moremo svoje produkcije v kmetijstvu intenzi-

ficirati do take stopnje, kakor je to možno v Švici. Prišli bi v težak položaj, ker bi pridelali naenkrat ogromne količine agrarnih produktov, za katere ne bi našli kupca. Na drugi strani je to zopet nemogoče zaradi tega, ker nimamo na razpolago zadostnih kapitalij.

Ekstenzivna agrarna produkcija pa ima še to za posledico, da daje zemlja produkte slabše kakovosti, vsled česar zopet ne moremo biti konkurenčni na svetovnem trgu. Tako se vrtimo v začaranem krogu: če agrarno produkcijo intenzificiramo, bomo naenkrat stali pred vprašanjem, kam s pridelki, ko jih že itak težko vnovčimo, če pa produkcije ne intenzificiramo, to se pravi, če gospodarimo ekstenzivno, pa naši produkti z vidika kakovosti na zunanjem trgu niso konkurenčni.

Kako rešiti to težavno vprašanje? Nujno je, da pričenemo misliti na hitrejšo industrializacijo Slovenije in vse države. Seveda mora biti načrt za industrializacijo napravljen vnaprej ter se ga je najstrožje držati. S tem v zvezi je izvajati javna dela, ki so za splošni razvoj gospodarstva pomembna. Z roko v roki gre z industrializacijo in z izvajanjem javnih del tudi pot do izboljša-

ve zemljišč. S tem bi dosegli, da zaposlamo presežek kmetijskega prebivalstva v industriji, povečamo notranji trg in kupno moč prebivalstva, nismo več odvisni od dobre ali slabe volje zamejstva, poživimo lastno industrijo, ki bo delala za domači trg. Pri tem se pač ne smemo strašiti vprašanja, ki se s tem v zvezi navadno stavlja: kam z industrijskimi pridelki, ko bo prišla naša industrija enkrat v položaj, da bo morala izvažati. Vse države se obdajajo s kitajskim zidom carin, deviznih predpisov itd. samo mi naj bi dopustili, da se držimo starih načel, s katerimi so druge države že davno napravile konec.

Vprašanje gospodarske osamosvojitve pomeni tudi vprašanje svobode naroda. Če naš sosed ve, da smo od njega gospodarsko odvisni, če ve, da nam more dati živeti samo na ta način, da od nas kupuje, potem je jasno, da bo gledal, da nas spravi v svojo odvisnost. Tega in pa dejstva, da je treba državljanom zagotoviti dostojno življenje v popolni svobodi, bi se moral zavedati vsak izmed nas, da bi tako doprinesel delež k močni gospodarski stavbi Slovenije in Jugoslavije.

Dr. J. Basaj:

Skrivnost uspeha

Pogosto slišimo vprašanje, kako da ta ali ona zadruga ne more uspevati. Za neuspeh iščejo in navajajo razne ovire. Nasprotno pa pogosto vidimo, da mlade zadruga včasih v razmeroma kratki dobi dosežejo zelo lepe uspehe. Odkod to? V čem je pri enih skrivnost uspeha, kaj pri drugih vzrok neuspeha?

Gotovo ima vsaka zadruga svoje po-

sebne razmere, v katerih je začela z delom in v katerih se vrši njeno poslovanje.

O teh posebnih razmerah pri poslovanju zadrugi tu ne bomo razpravljali. Skrivnost uspeha na eni ali drugi strani neuspeha na drugi strani skoro pri vsaki zadrugi lahko najdemo v **splošnih razmerah, veljavnih za vse zadruga.**

Zgled

Da bo stvar bolj jasna, naj za zgled navedemo primer. Kmetijsko društvo Jama-Praše je 15. avgusta imelo svojo združno proslavo: blagoslovitev združnega doma. Ta zadruga je bila osnovana šele pred tremi leti kot kmetijsko-strojna zadruga in ima po treh letih že obsežen strojni inventar, na katerem je le še prav malo dolga, a si je zraven zgradila že čeden združni dom, ki služi predvsem kot shramba za združne kmetijske stroje; zraven pa seveda je to dom zadrugarjev, v katerem se zbirajo na združne sestanke in seje in v katerem gojijo tudi združno izobrazbo. Gotovo je zanimivo v tem slučaju, kakor v drugih slučajih združnih uspehov in združnega napredka, poiskati tiste pogoje, ki so vodili do uspeha. To je važno posebno zaradi tega, da se more o teh pogojih za uspeh govoriti novoustanovljenim zadrugam in da se more zadrugarjem, zlasti članom upravnega in nadzornega odbora pokazati pot, ki vodi do uspeha.

Zavednost

Če govorimo o pogojih za uspeh zadrug, moramo na prvem mestu imenovati **združno zavednost**. Člani zadruge, posebno pa vodstvo, morajo imeti jasno spoznanje in obenem trdno prepričanje, da je v združni skupnosti mogoče za našega malega človeka, posebno za našega kmeta boljše, naprednejše gospodarstvo, ugodnejše vnovčevanje kmetijskih pridelkov in ugodnejša nabava kmetijskih potrebščin. Le potem zadruga morejo člani v gospodarstvu doseči višjo stopnjo napredka, ki bi jo vsak zase brez združne skupnosti ne zmogli.

Ustanavljanje — iz potrebe

Taka zavest mora biti v članih že pri ustanavljanju zadruga. Zato je napačno, če se hoče članom zadruga vsiliti ali če se jih hoče pridobiti za združno skupnost z obljubami in prerokovanji, ki se ne morejo izpolniti. Najboljše uspeva zadruga tam, kjer je iz posestnikov samih izšla želja in zahteva, da se ustanovi za ta ali oni namen zadruga. Zadruga je torej ustanoviti le tam, kjer posestniki sami spoznajo, da je potrebna in ker jo zaradi tega posestniki zahtevajo. Če kje, tedaj posebno glede zadrug velja misel, da prisiljena stvar ali celo vsiljena stvar ni dobra.

Svarilen zgled

Tu so nam na mislih številne mlekarske zadruga, ki so se ustanovljale prva leta po vojni. Zastopnik tovarne za mlekarske stroje je šel okrog in razkladal in obljubljal in nagovarjal, da je ustanovitev mlekarske zadruga v kraju neobhodna, ker bodo kmetje potem redno dobivali znatne dohodke za mleko, ki da jih doslej nimajo. Zastopnik tovarne je seveda imel pri svojih razgovorih in predavanjih pred očmi predvsem svojo korist, to je provizijo za prodane stroje, ni pa odkrito povedal in določno postavil zahteve, da brez združne zavednosti zadruga ne bo šla. In tako se je osnovalo veliko število malih mlekarskih zadrug, ki so pa kmalu po ustanovitvi prišle v težave. Morale so likvidirati in posestnikom je nastala znatna škoda zaradi tega, ker so imeli solidarno obveznost za stroje in jih je bilo treba plačati. Rabiti jih pa niso mogli več, niti ne prodati.

Res da je Krek postavil za svoje

zadružno načelo: »Začeti je treba.« To je čisto pravilno in tudi za današnje razmere priznavamo to načelo, toda pod pogojem, da ljudje sami občutijo in spoznajo potrebo za zadružno skupnost in zaradi tega sami zahtevajo ustanovitve zadruga.

Dobro vodstvo

Mnogi pravijo, da je vendar vse odvisno od vodstva, to je od upravnega in nadzornega odbora. Če je vodstvo na mestu, bo zadruga uspevala ne glede na to ali je pri članih zadružna zavednost ali je ni. Toda to ne drži. Res je dobro vodstvo tudi pogoj uspeha. Če smo kot prvi pogoj navajali zavednost članov, lahko kot drugi pogoj uspeha navajamo dobro vodstvo. Toda tudi najboljše vodstvo zadruga ne bo moglo voditi do uspeha, ako pri članih ni zavednosti, ni zadružnega navdušenja, ni poguma. Tako članstvo je velika coklja in tudi najboljše, najsposobnejše in najenergičnejše vodstvo ne bo moglo izpeljati zadružnega voza na višino, ako ga zavira nepremagljiva coklja malodušnosti, nezavednosti ali celo nerganja pri članih. Zavedni člani so obenem pogumni člani, ki jih začetne težave ne ustrašijo, ki jih nasprotovanja ne oplašijo, saj dobro vedo, da ima vsaka dobra stvar tudi svoje nasprotnike. In zadruga najdejo v začetku navadno veliko nasprotnikov v vseh onih, katerim zadružna zavednost pri kmetih ne gre v račun. Kolikokrat se dogaja, da na sestanke in skupščine, na katerih se razpravlja o ustanovitvi nove zadruga, pridejo taki nasprotniki sami ali pa pošljejo tja posestnike, katere so poprej obdelali in jih nahujskali, češ kje bo mogla pri nas zadruga uspevati, ko niso dani po-

goji, kako bodo člani po nepotrebem z zadruga zabredli v dolgove, koliko bo treba plačevati jamstva poleg tega, da bo delež izgubljen itd., itd.

Požrtvovalnost, vztrajnost

Rekli smo, da je drugi pogoj uspeha dobro vodstvo. Zato pa je zelo važno, da se pri ustanovitvi zadruga v vodstvo postavi osebe, ki imajo za zadružno delo dosti smisla in volje. Ni to čast, ampak v prvi vrsti je to dolžnost, ki jo sprejme nase oni, kateremu je skupščina zadrugarjev zaupala ali bolje naložila vodstveno delo v zadrugi. To so neplačane častne službe, a treba jih je vršiti vztrajno, z veliko smisla za red in z največjo požrtvovalnostjo.

Tu smo že navedli lastnosti, ki se zahtevajo od članov upravnega in nadzornega odbora: vztrajnost, red, požrtvovalnost. V zadružnem vodstvu je treba delati ne le v začetku, ko je stvar nova in vsled tega zanimiva, ampak tudi pozneje, ko že slabša stran v človeku vpije, da je to že dosti, da je tega preveč, da je to dolgočasno, da se je tega naveličala. Zadruga zahteva red. Red v poslovanju morajo držati predvsem oni, ki so postavljeni na vodilno mesto: red v zadružni imovini, red v zadružni blagajni, red v korespondenci, red v zadružnih poslovnih knjigah, red glede sprejemanja v članstvo in poslovanja s člani, red v vseh stvareh in vsikdar. In naposled najvažnejše, požrtvovalnost. Naše male zadruga ne morejo imeti plačanih tajnikov, blagajnikov, načelnikov, ne morejo plačati vsako zamudo časa za sejo, ne vsako pot, ne vsako pismo. Načelstvo pri naših zadrugah mora veliko ali rekli bi vse delati po načelu: »Zastonj, za božji lon!«

Blagoslov žrtev

So taki, ki pravijo, da je zadruga vendar poslovna gospodarska ustanova in mora zato za delo priznati plačilo. Če bi to načelo uporabili na naše male kmečke zadruge, bi vse te zadruge prav hitro izhiralale, obnemogle. »Brez muje se čevelj ne sezuje.« Če bomo zadrugi naložili plačilo za vsak korak, za vsako dejanje, bo zadruga kakor suha njiva, neplodna in setev bo usahnila, se posušila. Ravno žrtve, trajne in z dobro voljo prinesene žrtve članov upravnega in nadzornega odbora predstavljajo isto plodno njivo, na kateri bujno raste in prinaša bogat sad zadružna setev. Kjer torej vidimo, da zadruga dosega uspehe, tam bomo vedno našli, da ima zadruga ne le zavedno članstvo, ampak tudi dobro vodstvo, ki z vztrajnostjo in požrtvovalnostjo vrši vse vodstveno delo za zadrugo.

Skupnost

Kot zadnji, a vendar najvažnejši pogoj pa moramo poudariti skupnost. Skupnost je najbolj bistvena lastnost za zadružno obliko. Zadružno gospodarstvo se loči od individualnega gospodarstva ravno po skupnosti. Kjer skupnosti ni, ni več zadružnega življenja in seveda tudi ne more biti zadružnih uspehov. Zadruga je potem le še na papirju, le še po imenu, a ne več po svojem bistvu.

Zadružna družina

Najlepše označujemo to skupnost, če govorimo o zadružni družini. Takrat najlepše dela in najlepše uspeva zadruga, če so člani med seboj in s svojim načelstvom v dobrih prijateljskih odnosjih, če se čutijo kakor bi bili člani ene širše zadružne družine, če jih težave

zadruge bolijo kakor lastne težave, če jih uspehi zadruge veselijo kakor lastni uspehi.

Skupni interesi

Skupnost more sloneti le na slogi, na sporazumevanju, na odločni volji, da se kljub težavam, ki vedno prihajajo, skupnost za vsako ceno in s potrebnim premagovanjem ohrani. Ljudje smo z različnimi interesi, z različnim gledanjem na gospodarstvo in zato tudi z različnimi mnenji. Iz tega mnogokrat nastajajo nesporazumi, razpori, sovraštvo, nesloga. To je smrt za zadrugo, to je smrt za kakršen koli poslovni uspeh zadruge. Zato je edina pot, ki nas druži kljub različnim interesom in različnim mnenjem, pot sporazumevanja in dobre volje, da skupnost ohranimo in da zaradi skupnosti odnehamo, se podredimo, odstopimo od brezpogojnega zasledovanja svojih osebnih koristi in uveljavljanja svojega osebnega mnenja. Res je to nekaterim težko, zelo težko. Toda to je neobhodno, ker brez tega ni plodnosnega zadružnega dela in ni blagoslovljene zadružne skupnosti.

Poslanstvo zadružništva — obnoviti skupnost

In ravno v tem je ogromni pomen zadružništva, da ustvarja to skupnost, da budi pri članih zavest o potrebi in o veliki koristi te skupnosti. Zadružništvo ima sicer pred seboj gospodarske cilje. Hoče voditi h gmotnemu blagostanju. Toda zadružništvo se mora zavedati, da je njegovo najvišje poslanstvo v tem, da vodi v skupnost, v vzajemnost, k ljubezni med ljudmi in med narodi. Če smo v starih časih imeli gospodarsko srenjo, katero nam je liberalizem razbil in razkosal, je sedaj naloga zadruž-

ništva, da to skupnost zopet ustvari. Ko ustvarja skupnost, združništvo s tem dviga moralno in dviga materialno vse te združene poedince k prijateljstvu in k blagostanju. Taka združna skupnost je potem rešilni brod, ki ne pusti, da bi poedinci s svojimi družinami propadali, dočim bi se drugod kopičilo bogastvo. Taka združna skupnost je jez proti obubožanju in proti propadanju družin.

Plačilo za skupnost

Zato je ne le potrebno, da se v združništvu poudarja in goji zavest skupnosti. Ravno tako je potrebno, da združarji ob raznih prilikah skupnost

pokažejo. Gotovo je skupnost najbolj potrebna in se najboljše javlja v poslovanju zadruga same. Toda skupnost je treba pokazati tudi ob združnih občnih zborih, ob združnih proslavah, ob združnih obletnicah, ob blagoslovitvi združnega doma itd. Če nas evangelij uči: »Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi.« velja ista misel tudi za združno skupnost. Kjer se gospodarji sporazumejo in si ustvarijo svojo združno skupnost, na taki skupnosti dosega lepe uspehe, dosega blagostanje in jim Bog daje v njihovem gospodarstvu prav poseben blagoslov.

Prof. Borodaewsky:

Združna vzgoja mladine na Češkem

Združne ustanove bodo v vsaki državi šele takrat šle nasproti boljši bodočnosti, kadar se bo sodobnim voditeljem združništva posrečilo pripraviti čete mladih delavcev za združno delo. Ti mladi delavci bodo potem sposobni, da polagoma nadomestijo svoje starejše združne sodelavce.

So dežele, katere ne priznavajo tega principa. Daljnovidni združniki se tukaj upravičeno boje, da v teh deželah v kratkem ne bo primerne naraščaja, ki bi mogel prazna mesta v združnih organizacijah zasesti.

Dejstvo je, da so se od strani združništva v večini dežel ukrenile potrebne mere, da se ta pojav prepreči. Če pa nekatere dežele vendar še ne pripoznajo te potrebe, je potrebno, da jih pravočasno opozorimo in da tudi v teh pridemo do sistematične združne vzgoje mladine tako, da bo bodočnost združništva jasna in ravna.

Za tiste dežele, katere so v pogledu združne vzgoje mladine v kakem oziru zaostale, bi bilo dobro, da se seznanijo z ukrepi Češke, ki vsekakor prednjači v tem pogledu. V tej deželi se vzgaja mladina že dolgo časa sistematično in pestro v združnem duhu.

Predvsem pridejo v poštev predavanja o združništvu, katera tvorijo sestavni del pouka na kmetijskih, ljudskih in strokovnih šolah. Ta pouk se vzame zelo resno tako, da absolventi teh šol že dobijo združno-teoretično podlago. Isti namen dosega predavanja o združništvu, katera imajo različni vzgojni zavodi, med njim tudi nadaljevalna ljudska šola po imenu Švehla. Poleg tega so kmečki mladini dostopna predavanja, katera se vršijo na občnih zborih kampeličk in drugih zadrug ali pa tudi na zborovanjih, katera so sklicana iz drugih namenov za kmečko prebivalstvo. Vse to pa ni zadovoljilo kmeč-

ke mladine v njenih stremljenjih, da se pouči o delovanju in ustroju zadružništva. Kmečka mladina si noče samo prisvojiti zadružnih načel, ampak si hoče pridobiti še posebnega znanja zlasti v knjigovodstvu.

Ustanoviti je bilo treba organizacijo, pri kateri bi se mogla kmečka mladina seznaniti z delovanjem, nalogami in potrebami zadrug na ta način, da bi mogla ta organizacija zadovoljiti vse potrebe kmeta glede zadružništva. Potrebni pogoji za tako organizacijo so bili dani pred ustanovitvijo protektorata z združno kmečko posvetovalnico.

Ta posvetovalnica je imela celo vrsto združnih, okrožnih in okrajnih referentov in je omogočila kmečki mladini, da si pridobi tako teoretično znanje o zadružništvu, kakor tudi da zboljša praktično vodstvo pri zadrugah. Ti referenti so pritegnili nove člane v zadruge, so pripomogli, da so se združni deleži v redu plačevali, da so ljudje nalagali denar v kampeličke itd.

Zaradi zadnjih političnih dogodkov je pa združna kmečka posvetovalnica morala prenehati s svojim delovanjem glede združne vzgoje mladine. To vlogo je prevzela nase Osrednja zveza kmečkih zadrug v Pragi. Pri tej se je osnoval poseben oddelk (VI) v ta namen, in na čelo tega oddelka je stopil poseben zastopnik mladine. Namen tega

Zvezine objave

Kako postopamo, če hočemo pri prilagoditvi pravil novemu združnemu zakonu določiti v novih pravilih večje ali manjše število članov upravnega ali nadzornega odbora, kakor pa ga predvidevajo stara pravila?

novega oddelka je združna vzgoja kmečke mladine, katera naj stopi ob svojem času na mesto sedanjih združnih delavcev.

Največja odgovornost za to delo pade na okrožne referente, katere imenuje Osrednja zveza v Pragi izmed kmečkih fantov, ki so pokazali resno zanimanje za združno delo. Okrožni referenti imenujejo v soglasju z zastopniki krajevnih zadrug okrajne referente (na vsako občino pride eden), kateri zbirajo in organizirajo kmečko mladino v posameznih krajih. Propagirati morajo združno delo, braniti zadruge pred napadi in organizirati knjigovodske tečaje.

Skupno število referentov na Češkem znaša 4000, v starosti povprečno od 25 do 50 let. Najmlajši je star celo 19 let. Mnogo jih je med njimi, ki tudi praktično delajo v zadrugah. Številni referenti so tudi že samostojni kmetje.

K združni vzgoji pripomorejo tudi mnogo kino predstave. Skoro 500 šol ima filmske aparate, ki več ali manj služijo tudi združni vzgoji mladine.

V začetku tega leta je Osrednja zveza sklicala vse okrožne referente na tridnevno zborovanje za rešitev vprašanja, na kakšen način naj vodijo združno delo kmečke mladine. V zvezi z referati tega posvetovanja je izšla v vsakem pogledu zelo zanimiva brošura z naslovom »Pot kmečke mladine v zadružništvo«.

Nekatera sodišča so zavrnila vpis novih pravil v združni register, ker število članov upravnega in nadzornega odbora, ki so bili izvoljeni na občnem zboru, na katerem so bila sprejeta nova pravila, ni soglašalo s številom, katere-

ga so določala nova pravila. Pri tem so se zadruga povsem pravilno ravnale po starih pravilih, ki so obvezna za vse, dokler niso nova pravila vpisana v združni register. Sodišča so pa na drugi strani vezana tudi na uredbo o voditvi in vpogledovanju združnega registra. Po tej uredbi so dolžna zadrugo, čim je spremenila pravila, prenesti iz starega v novi register in pri tem upoštevati samo nova pravila in seveda tudi določila o številu članov upravnega in nadzornega odbora po novih pravilih. Zadruga bi morale torej upoštevati stara in nova pravila, kar bi bilo v konkretnem primeru nemogoče. Kako si pomagamo, da zadostimo tem navidezno nasprotujočim si zakonitim predpisom? Na ta način, da izvršimo volitev sicer po starih pravilih, obenem pa pri povečanem številu odbornikov določimo in vnesemo v zapisnik, da sledeči, imenoma navedeni, postanejo člani odbora šele z vpisom novih pravil v združni register. Če naj bo pa število odbornikov po novih pravilih manjše kot po starih, pa istotako določimo v zapisniku, da sledeči, imenoma navedeni, prenehajo biti člani odbora, čim bodo nova pravila registrirana. Izvršimo torej volitev oz. izločimo potrebno število pod pogojem, da bodo nova pravila registrirana. Ravno tako navedemo tudi isto v prijavi registrskemu sodišču. Pri tem pa seveda pustimo overoviti podpise tudi tistih članov upravnega odbora, ki bodo prevzeli svoje funkcije šele z registracijo novih pravil. — Opozarjamo vse zadruga, ki bodo še spremenile svoja pravila, da se ravnajo po gornjih navodilih, da se izognejo event. neprijetnostim.

Lepa slovesnost

Kmetijsko društvo Jama-Praše pri Kranju je še mlada kmetijska strojna zadruga. Šele tri leta je, kar je bila ustanovljena. Pa je letos 15. avgusta že obhajala lepo slovesnost: blagoslovitev novega združnega doma. To je bila pristrčna slovesnost, pri kateri se je tako lepo pokazalo, kako je zadruga obe vasi Jama-Praše povezala ne le v gospodarsko skupnost, ampak tudi v prijateljsko občestvo, sosodstvo. Človeka, ki živi v mestu in v individualnem gospodarstvu, katero pozna le tekmovanje na življenje in smrt, naravnost poživi, okrepi in razveseli, ko vidi še tako skupnost. Proslavo so začeli s sprevedom v cerkev, ki se ga je udeležilo prebivalstvo obeh vasi. V sprevodu sta bila tudi boter in botra, domačina g. ing. Oblak in gđč. Jenkova. Kar vse, mlado in staro se je uvrstilo v spreved. »Z Bogom začni vsako delo,« to je bilo vodilo za združane ne le pri poslovanju zadruga, ampak tudi pri proslavi. Iz cerkve so se zopet v sprevodu vrnili k združnemu domu, ki ga je blagoslovil domači gospod župnik. Poleg doma so bili razvrščeni združni stroji, ki jih je bila že lepa vrsta. Potem so bili pozdravi, ki jih je v imenu zadruga in njenega načelstva izrekel posestnik zadrugar. V imenu Združne zveze je čestital zadrugi k uspehu g. dr. Basaj; domači zbor je zapel nekaj lepih pesmi. Zastopnik Kmečke zveze in banske uprave g. Puš je govoril o kmečki zavesti. Nato se je razvila na vrtu pri mizah domača prijateljska zabava, s katero so vaščani obenem obhajali svoje »cerkveno žegnanje«, ki je bilo vprav isti dan kot združna proslava.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje:

Ali sodišča dovoljujejo firmo Hranilnica in posojilnica?

Odgovor:

Kljub uredbi o regulativnih hranilnicah, po kateri je beseda hranilnica zaščiten in uporaba dopustna le za regulativne hranilnice, vendar sodišča do sedaj še niso nikjer zavračala vpisa v združni register za združne firme, v katerih je bila poleg »Posojilnica« tudi beseda »Hranilnica«.

Vprašanje:

Če se delež zviša ob prilagoditvi pravil novemu združnemu zakonu ali siceršnji spremembi, ali morajo tudi stari člani doplačati delež? Kako naj se to izvede?

Odgovor:

Pa združnem zakonu ne morejo biti v isti zdruzi različni deleži. Zato morajo pri povišanju deleža tudi stari člani delež doplačati. Postopek, kako naj se to izvede, ni nikjer predpisan. Zahteva se le, da je vsak član na to opozorjen, to pa na kakršen koli način. Če stari član ne bi hotel doplačati, je to razlog za izključitev iz zadruga, ker se ne bi pokoraval sklepom občnega zbora oziroma določbam pravil.

Vprašanje:

Po starih pravilih nismo imeli namestnikov, po novih pravilih jih pa hočemo imeti. Ali naj se izvrši volitev na občnem zboru, na katerem se spreminjajo pravila ali na prihodnjem občnem zboru?

Odgovor:

Dopustno je oboje. Če se izvrši volitev namestnikov na občnem zboru, ki sprejema nova pravila, naj se v zapisnik pri točki volitev namestnikov vnese klavzula, da so namestniki izvoljeni za slučaj, da bodo nova pravila registrirana. Izvrši se torej pogojna volitev. Če bo sodišče nova pravila vpisalo v register, izvolitev velja, če ne, pa se smatra, da volitev ni bila izvršena. To velja na splošno za vse tiste stvari, za katere po starih pravilih ni ničesar predvidenega, nova pravila pa imajo določbe o teh stvareh. Če se pa izvrši volitev na prihodnjem občnem zboru, ko so nova pravila že v veljavi, ni treba seveda nobene klavzule.

Vprašanje:

Ali je treba namestnike registrirati?

Odgovor:

Registrirajo se samo namestniki članov upravnega odbora, pa tudi ti šele takrat, kadar dejansko stopijo v funkcije odbornikov. Namestnikov članov nadzornega odbora pa sodišču v nobenem slučaju ni treba prijavljati.

Popravek

V zadnji številki je na strani 119 pri naslovu »Pravilnik o opravljanju revizij zadrug in združnih zvez«, pomotoma izpadla beseda »revizij«, kar naj nam čitatelji blagohotno oprostite.

PRILOGA NARODNEMU GOSPODARJU ŠTEV. 9., 1939

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

16. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Beli cerkvi, r. z. z n. z., bo 24. septembra 1939 ob 15 v pisarni. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrdilo računskega zaključka za leto 1938. 3. Volitev načelstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Citanje revizijskega poročila. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge Dragonja vas-Mihovci, r. z. z o. z., bo 24. septembra 1939 ob 15 v hiši načelnika g. Peršuha. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka. 4. Prilagoditev pravil. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Jesenicah, r. z. z n. z., bo v sredo 27. septembra 1939 ob pol 8 zvečer v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Volitev načelstva in nadzorstva. 2. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Laškem, z. z n. j., bo v smislu novih združnih pravil 9. oktobra 1939 ob 9 dopoldne v poslovnih prostorih. Dnevni red: 1. Volitev: a) upravnega odbora in namestnikov, b) nadzornega odbora in namestnikov. 2. Določitev skupne najvišje vsote: a) do katere se zadruga lahko zadolži, b) do katere sme sprejemati hranilne vloge, c) do katere sme podeljevati kredit združnikom. 3. Določitev vpisnine in upravnega prispevka. 4. Načelna odločitev o veljavnem podpisovanju. 5. Sklepanje o morebitnih predlogih.

Redni občni zbor Stavbne zadruge »Stadion« v Ljubljani, r. z. z o. z., bo 25. septembra 1939 ob 18 v sejni dvorani Vzajemne posojilnice v

Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Citanje revizijskega poročila. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobritev letnega računskega zaključka. 5. Eventualna volitev načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Redni občni zbor Živinorejske zadruge v Smedniku, r. z. z o. z., bo v nedeljo 1. oktobra 1939 ob 4 popoldne v Hrašah št. 20 (pri Burgarju). Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge v Stojncih, r. z. z o. z., bo 17. septembra 1939 ob 14 popoldne v prostorih predsednika Jožefa Mežnariča. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Slučajnosti.

Redni letni občni zbor Strojne zadruge pri Sv. Ani v Slov. gor., z. z o. j., bo 24. septembra 1939 ob 8 zjutraj v pisarni Hranilnice in posojilnice pri Sv. Ani v Slov. gor. Dnevni red: 1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. 3. Predlogi in pritožbe združnikov.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Trati, r. z. z n. z., bo 1. oktobra 1939 ob 15 popoldne v društvenem domu. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrditev računskega zaključka za leto 1938. 4. Prilagoditev pravil novemu združnemu zakonu. 5. Volitev uprave. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Petru na Medvedovem selu, r. z. z n. z., bo v nedeljo 24. septembra 1939 ob 3 popoldne v župnišču. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrdilo računskega zaključka za leto 1938. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Prilagoditev pravil novemu združnemu zakonu. 5. Slučajnosti.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din —.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg â Din 102.—; kalijeva sol po 100 kg Din 150.—; kostni superfosfat Din 120; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 211.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 84.—; nitrofoskal v vrečah Din 144.—; modra galica Din 6,10; žveplo Din 3.—. Pri vagonškem odjemu se cene za gno-

jila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica pri vagonškem odjemu po konkurenčni ceni.

*

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic »Združne zveze« nudi Oblačilnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

NG

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno ● Cena listu za naročnike 25 din na leto
● Rokopisi naj se pošiljajo na naslov uredništvo „Narodnega gospodarja“ v Ljubljani,
Zadružna zveza. Rokopisi se ne vračajo ● Izdajatelj Zadružna zveza v Ljubljani ● Odgo-
vorni urednik dr. E. Čeferin v Ljubljani ● Za Zadružno tiskarno M. Blejec v Ljubljani.